

Розділ 1,

*у якому я знаходжу слушний
аргумент, щоб семиголосий хор
плакальниць тимчасово замовкнув*

Кілька тижнів тому, приблизно в середині березня, на уроці математики я гортав журнал «Гострі психіатричні стани», який передплачував Аксель, мій сусід по парті, бо хотів вивести на чисту воду всеньке людство та його дивацьку поведінку. На передостанній сторінці журналу в рубриці «Короткий виклад результатів досліджень» я зауважив новину і від істинного зацікавлення нею так пронизливо свиснув, що в математички Зузь від переляку зісковзнув косинець, і лінія b не вийшла паралельною до меншої, а натомість утворила з нею кут приблизно тридцять градусів. Математичка Зузь розвернулася до класу й обурено прокричала:

— Хто це був, перепрошую?

Насправді я не мав ані найменшої звички в чомусь зізнаватися. А втім, оскільки я все ще був під впливом тієї новини із журналу «Гострі психіатричні стани», то підняв руку і швидко додав:

— Але то було ненавмисно, перепрошую. Я тільки перевів подих. Чому виник такий свист — то для мене загадка!

Наша математичка Зузь не звикла отримувати відповіді на запитання «хто/що», а позитивні й поготів. Вона здивовано глянула на мене, потрусила рудоволосою головою, промурмотіла щось незрозуміле й знову повернулася до дошки та стерла — у нас у класі не було ганчірки — рукавом робочого халата паралельну лінію, що насправді утворила кут, і я тихо спитав в Акселя, чи можна мені вирвати із журналу сторінку з «Коротким викладом результатів досліджень». Аксель, звісно ж, не дозволив. Він просто нечувано дріб'язкова і владна персона! Якщо позичити в нього паперового носовичка, то він, протестуючи, дасть його, та наступного дня домагатиметься повернення. Задля втіхи минулого навчального року я щоденно вициганював у нього одну-дві всякувачки. І так ніколи йому жодної й не повернув. З кожним тижнем Аксель ставав усе більш наполегливим і настирливим! «Ти маєш мені повернути сім носовичків!», і «Ти маєш мені повернути чотирнадцять носовичків!», і «Агов, тепер ти винен мені вже тридцять три носовички!». І з нього не вибуло! Під кінець навчального року він вимагав двісті сорок вісім всякувачок, а коли я, вишкірюючись, подав йому рулон паперових кухонних рушничків і сказав, що — у розрахунку на квадратний метр — їх достатньо, щоб загладити мою провину,

він геть розгублено й злостиво плюнув мені під ноги. Чому того року восени він знову сів біля мене — для мене загадка.

Оскільки Аксель не віддав мені сторінку із журналу, тож на великій перерві я звелів шкільному сторожеві її скопіювати. А щоб не довелося нічого платити за користування копіювальним апаратом, я сказав, що із цим аркушиком мене послала пані докторка Надерер, наша вчителька німецької. Шкільний сторож зробив тридцять репродукцій тієї журнальної сторінки, бо припустив, що пані докторка Надерер потребує її для «читання в класі».

Новина, що вартувала мені стількох зусиль, звучала так:

НЬЮ-ЙОРК, США

Американське подружжя психологів, доктори Марга й Гіоб Гольдмани, за участі трьох тисяч піддослідних у масштабному дослідженні довело, що діти, за якими доглядають і яких виховують лише особи чоловічої статі, мають значно вищий коефіцієнт інтелекту, ніж діти, за якими доглядають і яких виховують жінки.

Та новина видалася мені важливою тому, що я саме загрузнув у кризі. А точніше: усі дорослі одоробла довкола вганяли мене в кризу. Першою була латино-математико-англійська криза. Другою через це виникла домашня нарікально-сварливо-погрозливо-благальна криза. І тому через третю я почувався немилосердно кепсько. Першочергово мій кепський настрій був пов'язаний із тим, що я вже кілька місяців не міг похвалитися жодними успіхами, але якщо замислитися над цим питанням глибше, то

мушу зізнатися, що відсутність успіхів у шкільній площині взагалі мені не заважала. Я аніскілочки не гнався за успіхами! Мені було настільки фіолетово на мої оцінки, що під час останньої роботи з латини я навіть не нахилився за писулькою, яку мені кинула Анетте.

Мені б кортіло відростити собі довгу білу бороду — тільки, на жаль, у мене вона ще навіть не почала рости, — і пробратися до старечого дому. Сидіти там у кріслі, із заплющеними очима й тремтливими, складеними на животі долонями, без жодного відвідувача й розради, тільки отак куняти собі й бути в напівзабутті, поки доглядач тричі на день підносить мені супчик, — ото була моя заповітна мета! Більшого я не прагнув! А до вищих вимог я теж не доріс.

Утім, оскільки я й гадки не мав, як чотирнадцятирічному хлопчині продатися старечому дому, то спробував принаймні дещо пом'якшити свою кризу за допомогою скопійованої новини. По обіді я жирною лінією обвів червоним фломастером послання з НЬЮ-ЙОРКА, США на всіх тридцяти екземплярах. А тоді канцелярськими кнопками прикріпив три аркуші до різних дверцят нашої модульної кухні. Один приклеїв до дзеркала на весь зріст, інший до дверей нижньої вбиральні, ще один на змивний бачок верхньої вбиральні, один на кахлі нижньої ванної кімнати, один на дзеркальну шафку верхньої ванної. По одному я розклав на ліжках мами, бабусі, тітки Фее, тітки Трудль, тітки Лізль, Андреа та Доріс. Решту п'ятнадцять штук я зафіксував скотчем — щоб не пошкодити шпалери, бо вони нові, — у вітальні на вільних фрагментах стіни.

Тітка Фее покульгувала за мною під час розподілу записок і постійно запитувала:

— Ольфику, що ти то таке робиш? Ольфику, що то там написано? Ольфику, що то там обведено червоним?

Тітка Фее — то сестра моєї бабусі, тобто моя двоюрідна бабця. Їй уже за сімдесят, і вона кульгає після нещасного випадку на велосипеді, що трапився шістдесят років тому. Тому мої сестри — Доріс, Андреа — та я ніколи не мали велосипеда, щоб і нам не хекати все те довге життя, покульгуючи.

— Фее, то прочитай! Тоді знатимеш! — привітно проказав я тітці Фее. Але тітка Фее не читає! Їй треба все зачитувати. Колись раніше, доки ще не з'явилися телевізори, вона принаймні читала заголовки в газеті, каже мама. Але відколи в нас є телик, вона й не дивиться на жодну з літер. Доріс певна, що тітка Фее гарантовано вже розучилася читати.

У мене нема жодної охоти зачитувати тітці Фее свою новину, бо зі всіх, з ким я живу в одній родині, її ця справа стосується якнайменше, бо вона відносно не чіпає мене й пальцем, принаймні стосовно шкільних справ.

— То не надто важливо, Фее, — тільки пробубнів я і пішов до своєї кімнати.

Вона пошкултильгала за мною й гукнула:

— Але, Ольфику, якщо то неважливо, то чому ти тоді причіплюєш це?

Я зачинив двері перед її носом, поклав Константіна Векера на програвач, а себе на ліжко. Годі було й припустити, що тітка Фее може вдертися до моєї кімнати, щоб розпитувати далі.

На дверях до моєї кімнати висить стара бляшана табличка, на якій написано: «СТОРОННІМ ВХІД ЗАБОРОНЕНО!». Тітка Фее єдина в нашій родині, яку можна вважати «сторонньою».

До слова, я, звісно, не звуся Ольфіком. І не Ольфом чи Ольфичиком. І вже точно не Ольфгангіком, як каже моя бабуся. Мене звати Вольфганг. Коли я ще був крихітним карапузом, то не вмів вимовляти звук «в», і коли хтось запитував моє ім'я, я начебто відповідав Ольфганг. Мої різноманітні доглядачки настільки це вподобали, що заходилися теж кликати мене Ольфганг, або Ольфі, або Ольфгангік. Тож не дивно, що я досить пізно навчився вимовляти «в».

Я ціле пообіддя лежав на ліжку, підіймаючись що двадцять п'ять хвилин, щоб перекласти тонарм на зовнішній край платівки. Я часто програю годинами один бік платівки. Але тільки по обіді, коли, окрім мене й тітки Фее, більше нікого немає вдома. Тітка Фее туга на вухо і взагалі не сприймає музику, навіть дуже гучну. Усі інші дратуються. Вони тоді приходять і кричать, і протестують, і кажуть, що збожеволіють, якщо їм вічно доводитиметься слухати шість однакових пісень поспіль, і вимагають, щоб я натягнув навушники або скрутив програвач тихіше. І це чіткий доказ того, що вони не мають ані найменшого feeling* музики. Музика має гримкотіти! Музика має гримкотіти так голосно, щоб усе в приміщенні сповнилося нею настільки, ніби ти справді лежиш усередині неї й можеш пірнути в неї, так, ніби ти риба, а музика — вода! Але в навушниках, як би голосно не підкрутити звук, це неможливо, бо через ті штуківини утворюється неправильний стереоефект, то у всякому разі не для мене.

Уже смеркало, коли мама розчахнула двері до моєї кімнати. Вона помаршувала до програвача, вимкнула

* Чуття (з англ.). — Тут і далі прим. пер., якщо не зазначено інше.

його, заметляла однією зі скопійованих сторінок перед моїм лицем і запитала:

— Гей, Ольфі! Чому ти понаклеював цей непотріб по всьому будинку?

Мені кортіло жодним чином мамі не відповідати, бо я ненавиджу, коли хтось чинить так свавільно й без стуку входить у кімнату та без дозволу натискає на перемикач. Але в інтересах своєї операції я переборював лють, трохи піднявся й проказав:

— Ти маєш прочитати обведене червоним!

— Та прочитала ж! — проказала мама. — Отака я розумака врешті, що зауважила це!

— Це пояснення моєї кризи, — проказав я і знову вклався до ложа. — Не надто багато клепок у генах, і ще й доглядають та виховують мене самі лиш жінки! — я заплющив очі і взявся перелічувати: — Бабуся — одна штука, двоюрідна бабця — одна штука, тітка — дві штуки, мама — одна штука, старша сестра — дві штуки! — я зітхнув. — Я семикратно отупів! — тоді позіхнув: — І навіть на великі свята в будинку немає однієї штуки чоловіка, який може посприяти мені на дрібку! — Я склав долоні на грудях. І лежав там по-справдешньому готовий вклатися до труни.

— Ти серйозно, Ольфі? — перепитала мама. Я не відповів. І навіть не кивнув. Деколи — принаймні я так вважаю — німа мовчанка вражає значно більше, ніж красномовні аргументи.

Моя мама, схоже, справді була вражена. Бо запишкотіла. А робила вона це завжди, коли ставала безпорадною й збентеженою. Чи потирала вона вказівним пальцем перенісся (а це мама залюбки робить у випадку великої безпорадності й збентеження), я не міг розгледіти, але